

Eduardo Jordà

ELS biògrafs de Sidney Greenstreet practiquen l'art de l'el·lipsi més violenta. Les breus dades que circulen sobre la seva vida asseguren que era anglès, ja que va néixer a Sandwich, el 1879, i va morir a Los Angeles, el 1954. Un dels escassos detalls personals que se'n coneixen asseguren que el jove Greenstreet va fracassar com a plantador de te a Ceilan, on l'hem d'imaginar amb un ruat vestit blanc, ventant-se a l'ombra d'un arbre de flors vermelles mentre supervisa la recol·lecció del te per part dels nadius. És curiós que, molts d'anys més tard de la seva aventura cingalesa, Greenstreet fos un dels típics "malvats" amb vestit de fil blanc i capell panamà adornat amb una luctuosa cinta negra.

En tornar de Ceilan, Greenstreet va debutar en el teatre, a Londres. Això era l'any 1902, quan encara era jove i no sabem si ja era calb i gras. ¿Què va passar perquè un plantador de te fracassat acabàs damunt d'un escenari? Imaginar-ho és tasca d'un novel·lista, però els biògrafs pareix que no en saben res. Només ens diuen que Greenstreet, dos anys després del seu debut teatral a Londres, va emigrar a Nova York, on tot ens fa pensar que també es va dedicar al teatre. Aquí es produeix un altre gran buit en la seva vida, que dura gairebé quaranta anys i que hem d'omplir amb gires i trens, amb hotels barats i amb restaurants dubtosos, amunt i avall de camerinos glaçats a teatres fumejants, en els quals interpretava potser Falstaff, potser un marit banyut a una peça indigna de vodevil.

Sidney Greenstreet va debutar en el cine a l'edat que d'altres ja es jubilen, quan tenia ni més ni manco que 62 anys i pesava 120 quilos, la qual cosa no és un mèrit petit. Per qualche raó, la Warner Bros. el va contractar, i hi va treballar a les ordres del factòtum dels estudis, Hal B. Wallis. La seva primera aparició va ser a *El balcón maltés* (John Huston, 1941), en la qual interpretava el sinuós -i mantegós- Casper Gutman, àlies L'Home Gras. A causa de l'èxit de la pel·lícula, Greenstreet va tornar a actuar diverses vegades amb Peter Lorre, que interpretava el mel·líflu i equívoc Joel Cairo, l'home del corbatí pigat i de la consciència volàtil. Aquell mateix any, Greenstreet va intervenir a la meravellosa *Murieron con las botas puestas* (Raoul Walsh, 1941), en la qual feia de militar, però els uniformes no li esqueien perquè Greenstreet feia la impressió de no prendre's res seriosament, i molt manco els ideals de la pàtria i del valor, si no era per guanyar una petita fortuna amb la venda a l'exèrcit d'un carregament de botes rompudes o de mongetes podrides. La següent pel·lícula de Greenstreet va ser novament amb John Huston, tot i que el rodatge va acabar amb un altre director, Vincent Sherman, perquè Huston s'havia allistat al Cos de Transmissions i l'havien cridat a files. Va ser a *Al otro lado del Pacífico* (1942), en la qual Greenstreet feia d'un increïble espia japonès a Panamà, el doctor Lorenz. Fidel al seu estil, duia vestits de fil blanc i capells flexibles. El protagonista era un Bogart que no se'n sabia avenir del que un guionista boig l'obligava a fer.

Aquell mateix any, Greenstreet va participar en la pel·lícula que li va donar popularitat. Va ser, per descomptat, *Casablanca* (Michael Curtiz, 1942), en la qual interpretava l'enigmàtic "senyor Ferrari", l'amo d'un local de la competència del Rick's, "El lloro blau". La nacionalitat de Ferrari era tan indeterminada com els seus plans o els seus mètodes, però gràcies als seus pocs escrúpols manejava el monopoli del mercat negre i de qui sap quantes coses més. En el seu local, Greenstreet duia un fes que no ha duit cap europeu, mai, ni a Tànger ni a Alexandria ni a Casablanca. El "senyor Ferrari" intervé a unes poques seqüències, però en té prou Greenstreet per deixar constància que es tracta d'un individu astut, fred i poc de fiar. La mirada imperforable de Ferrari no sembla mirar enlloc, però en aquell mateix instant està

girant totes les butxaques morals de la persona que té davant. I mentre xerra amb aquesta persona, la seva mirada li fa saber que no té respecte pel que hi ha trobat, però que ell compra persones com qui compra bastons o lloros, per tant sempre estarà disposat a arribar a un acord econòmic. Més inquietant encara que no la mirada de Greenstreet és la seva veu, una veu monòtona, inescrutable i metàl·lica que resulta intimidatòria a pesar de ser opaca, perquè insinua les pitjors amenaces sense necessitat d'aixecar la veu, i fins i tot es permet un sinistre llampec d'humor.

La máscara de Dimitros (Jean Negulesco, 1944) reuneix novament Peter Lorre amb Sidney Greenstreet, el qual aquí interpreta a un tal Mr. Peters, l'home que ajuda en les seves investigacions a l'escriptor que interpreta Lorre. Borges va elogiar aquesta pel·lícula en un article en el qual criticava el doblatge i denunciava "la decadència mundial del cinematògraf", justament a l'època en què nosaltres, ara, consideram la seva edat daurada. A *Pasaje a Marsella* (Michael Curtiz, 1944), Greenstreet va tornar a ser un dolent de bon de veres, alhora que tornava a treballar amb Humphrey Bogart i Claude Rains. Aquesta vegada va interpretar el pèrfid major Duval, de la infanteria colonial francesa, un sàdic reglamentista i indiferent a tot patiment aliè. La seva intervenció més rara va ser a *Flamingo Road* (1949, Michael Curtiz), en la qual interpretava un xèrif ambiciós que feia empresonar Joan Crawford, amb la falsa acusació d'exercir la prostitució.

Les pel·lícules dels seus darrers anys són *Malaca* (Richard Thorpe, 1950), que s'ha de suposar, pel títol, un film ambientat a l'Extrem Orient, cosa que li serviria, ja molt vell i probablement malalt, per rememorar amb fredor els seus llunyans anys de plantador a Ceilan, perquè no imaginam Greenstreet sucumbint a la feblesa de la nostàlgia ni de l'autocompassió. El seu darrer film, quan ja es trobava molt malalt, va ser *The Narrow Margin* (Richard Fleischer, 1952). Aleshores tenia 73 anys, una edat gairebé bíblica a Hollywood. Greenstreet va morir dos anys després, i ens va llegir dues incògnites que mai es va prendre la molèstia d' aclarir: per què va pujar per primera vegada damunt d'un escenari, i fins on podria haver arribat si no hagués debutat quan era un maligne i untuós sexagenari. □